

Két kolozsvári bemutató

Dumitru Capoianu, fiatal bukaresti zeneszerző 1956—58-ban készült hegedűversenye gazdag, merész alkotóképzeletről tanúskodik. Különösen foglalkoztatja a zenekar és szólóhangszer hangszíneinek kiaknázási lehetősége, elsősorban az ütőhangszerek nagyobb méretű alkalmazása. Formai újításként könyvelhető el a szokásos kadenciának úgyszólván önálló tétellel növelése. Ezzel a négytételű szimfonikus keret felé közeledik a versenymű; a hegedűnek celesztikisérettel való alkalmazása jelentősen fokozza a tétel drámaiságát.

Egyéni módon, ötletesen emeli ki a szólóhangszert a második tétel (Passacaglia) variációiban is legszembetűnőbben akkor, amikor a hegedűt csak trombonok és tubák kísérik. A mű szerkezeti egységét a megnövelt keret ellenére is biztosítja; a negyedik tételben idézi az első tétel főtemáját, sőt egész reprizét. Alkotómódon tudta továbbfejleszteni zenei nyelvezetének dallambeli, harmóniai elemeit is. Mesterkéletlenül mai, néha népi források ihletését sejteti.

A szölistát, Mihai Constantinescut ismeri már Kolozsvár zenekedvelő közönsége. Ezuttal is magabiztosan szólaltatta meg az egyébként túlnyomórészt drámai hangú zeneművet.

Prokofjev ötödik szimfóniájának műsorra tűzése újabb lehetőséget nyújtott a zeneszerző művészetének megismerésére.

(Capoianu: Hegedűverseny;
Prokofjev: V. szimfónia)

A negyedik szimfónia után későre látott napvilágot, a befejezéshez közeledő Nagy Honvédó Háború utolsó napjaiban. Moszkvai bemutatóját maga a szerző vezényelte 1945 januárjában.

A zenei élet fejlődésében általában kétféle alkotóval találkozunk. Egyik viszonylag korán kialakítja egyéni stílusát, megtalálja sajátos hangját s inkább összefoglalóként jelentkezik műveiben. A másik típus állandóan keres, kutató, úgyszólván mindenik művében valami stílusbeli újítással lepi meg hallgatóit. Természetesen e két típus között fellelhető az átmenetek sora. Prokofjev Haydnhez, Beethovenhez, vagy Bartókhoz hasonlóan, e második csoportba sorolható.

Ötödik szimfóniája majdnem négyvázdes utkeresés eredményeit összegezi. Benne van e műben a jellegzetes Prokofjev-melodika, egyéni ritmus-, harmóniavilág, színes hangszerezés, — elmélyült személyi lírától kezdve az elnéző mosoly, megsemmisítő ironia fokozatain keresztül a drámai kitérésekig, az önfeláldozó hazafiság magasztos eszméjéig minden, szinte klasszikusan áttetsző módon leegyszerűsödve, kikristályosodott formában.

Az első hosszúlégzetű zenei gondolatot fűvösök intonálják. Érdekes, hogy a

később felbukkanó új, lényeges mondanivalót hordozó dallamokat is rendszerint a fűvösokra bizza előszűr, s csak azután veszik át a vonások.

A második tétel prokofjevi humora a klasszikus szimfóniára emlékeztet, s dallamanyagát tágabb értelemben vett konokul visszatérő (ún. ostinato) tartószólamra építi. Sajnos e tétel humorából, akárcsak a harmadik tétel kifinomult egyéni lírájából az előadás alapján csak hozzávetőleges fogalmat alkothattunk magunknak. Némileg kárpótolt az induló szerző rész markáns ritmikai felépítésének tömör, egyöntetű hangzása. A harmadik tétel keretében lehetőség nyílt volna az együttes halk (piano, sőt pianissimo) játékának érvényesülésére is, nemkevésbé a dallamvonalak szép, plasztikus kiemelésére.

A vendégkarmester, *Constantin Bugeanu* az együttes előadásában főleg az erőtől duzzadó részeket oldotta meg hívebben.

Az igazság kedvéért azonban meg kell jegyeznünk, hogy e két igényes modern mű előkészítése nem volt könnyű feladat sem karmester, sem együttes számára, s ha jutott volna idő a művek „beérésére”, tökéletesebb tolmácsolásban hallhattuk volna, főleg a másodikikat.

BENKÓ ANDRÁS

Utunk, 1961. 1. 12. 6.